

POZNÁMKY

- 1 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, ed. Blažena Rynešová, Praha 1932, s. 69–70, č. 95.
- 2 Rudolf URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, Praha 1915, s. 865.
- 3 *Kronika Bartoška z Drahonic*, in: *Fontes rerum Bohemicarum V*, ed. Jaroslav Goll, Praha 1893, s. 614. František PALACKÝ ve stati *Popis staročeských osobních a křesťanských jmen*, *Časopis českého musea* 1832, s. 60–69, uvádí i jména Hynče, Hynáček, Hynčík a zmiňuje i ženskou podobu Hynice (odpovídá latinskému Henrica).
- 4 O Jitce z Honcovic jako matce „*domino Jescone, dicto Ptacek de Slupa*“ viz *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren 1348–1466. Olmützer Cuda I*, edd. Petr Chlumeccky – Joseph Chytil – Karl Demuth – Adolf Wolfskron, Brün 1856, s. 22, č. 40. Listina o postoupení polenského panství z 5. dubna 1356 – *Archív český čili staré písemné památky české a moravské*, (dále jen AČ) XIV, ed. Josef Kalousek, Praha 1895, s. 501–502, č. 10. Polenské panství tehdy kromě hradu a městečka Polná tvořily vsi Dobrouč, Věžnice, Hrbov, Olešná, Poříčí, Jablonná, Buková, Šacholín, Rosička, Spieldorf, Čížkov, Sirákov, Poděšín a dvůr v Příbyslavi.
- 5 Při prodeji v r. 1487 k ratajskému panství náležely vsi Kozojedy, Malovidy, Neživice, Štěchovice, Leděčko, Úžice, Stankovice, Smilice, Mirošovice, Opatovice, Makolusky, Litěvidovice, Černé Bláto – AČ XIV, s. 501–502, č. 67
- 6 Josef KURKA, *Archidiakonáty Kouřimský, Boleslavský, Hradecký a diecéze Lito-myšlská*, Praha 1914, s. 32.
- 7 Text smlouvy z 11. listopadu 1380 je v AČ XXII, ed. Josef Kalousek, Praha 1905, s. 5, č. 6. Dvořák dostal navíc i rybník, k jeho povinnostem patřila i úloha jízdního posla, ovšem Jan Ptáček se zavázal, „*jestliže by v našich službách nebo poselství nešťěstím měl kuň zahynouti, za ten jim podobným zaplacením učiněno má býti*“.
- 8 Václav ŠTĚPÁN, *Moravský markrabě Jošt*, Brno 2002, s. 197.
- 9 Ke sporu o hrad Helfenburk *Desky dvorské Království českého VII. První kniha pŕuhonná z let 1383–1407*, ed. Gustav Fridrich, Praha 1929, s. 55. Listina z 14. září 1385 je v *SOkA Jihlava, Archiv města Jihlava do r. 1848, Listiny*, inv. č. 39. Rybník však zabíral část polí jistého Martina z vesnice Podešín. Martinovi to bylo kompenzováno následujícím způsobem – z poloviny polí neměl platit žádný desátek, z druhé půle měl odvádět Vavřincovi tři korce žita a tři korce ovsa – viz *Listář města Polné*, ed. Karel Turecký, Polensko III, 1940, č. 2, s. 97–98.
- 10 V. ŠTĚPÁN, *Markrabí Jošt*, uvádí, že po roce 1395 o Janu Ptáčkovi mizí veškeré zprávy. Josef Kalousek sice v AČ XXII, s. 6 uvedl rok 1398, avšak bez odkazu na jakýkoli zdroj.

- 11 *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren 1348–1466. Brünnner Cuda I*, edd. Petr Chlumecky – Joseph Chytil – Karl Demuth – Adolf Wolfskron, Brün 1856, s. 214. Z literatury Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2001, s. 476.
- 12 Miroslav PLAČEK – Peter FUTÁK: *Páni z Kunštátu. Rod erbu vrchních pruhů na cestě k trůnu*. Praha 2006, s. 391 a s. 581.
- 13 V. ŠTĚPÁN, *Moravský markrabě Jošt*, s. 676.
- 14 Výnos rozsudců ve sporu o Rataje viz AČ VI, s. 22–23.
- 15 *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren 1348–1466. Brünnner Cuda I*, s. 265 a s. 302.
- 16 Ptáček mezi signatáři opovědi Pražským městům z 6. listopadu 1419, AČ IV, ed. František Palacký, Praha 1846, s. 377. K Ptáčkovým nemovitostem v Praze Wácslav Wladivoj TOMEK, *Základy starého místopisu pražského I*, Praha 1866, oddíl Nové Město, s. 114, a oddíl Hradčany, s. 173.
- 17 Viz list Jitky z Kunštátu z 9. července 1446, kde mluví o zemřelém synu Hynce Ptáčkovi z Pirkštejna i o svém muži Janovi ze Soutic – *Soupis česky psaných listů a listin do roku 1526*, svazek 1/2, 1378–1471. Edd. František Beneš – Karel Beránek, Praha 1974, s. 293, č. 1204. Potvrzením o druhém sňatku Ptáčkovy matky Jitky je i zmínka v listu Oldřicha z Rožmberka, který komentuje průběh zemského sněmu v lednu 1444. Oldřich zde informuje, že Ptáček z jednání ujel a „zanechal zde svého nevlastního otce a jiné pány, kteří s ním byli“ – *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, ed. Blažena Rynešová, Praha 1932, s. 309. Z literatury Miroslav PLAČEK – Peter FUTÁK: *Páni z Kunštátu*, s. 319. K sňatku i August SEDLÁČEK in: *Ottův slovník naučný XIX*, Praha 1902, s. 768. V regionální literatuře lze nalézt i zmínku, ovšem bez odkazu na jakýkoli zdroj, že „krátce před Hynkovým úmrtím stal se druhým manželem jeho matky, Jitky z Kunštátu“ prý Jan Čabelický ze Soutic, tedy Ptáčkův purkrabí na Ratajích, pozdější kouřimský spoluhejtman a po léta jeho pravá ruka – Miroslav KOVÁŘ – Jiří PETÁK – Tomáš TOMÍČEK – Jiří ÚLOVEC, *Rataje nad Sázavou. Hrad a zámek*. Praha 2004, s. 10.
- 18 Perchta a dohody s Pražany – AČ I, s. 149–151, č. 13 a č. 14. Z literatury August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého (dále jen Hrady) XV*, Praha 1995, s. 76–77 a s. 85.
- 19 Vavřinec z Březové, *Husitská kronika*, ed. František Heřmanský – Marie Bláhová, Praha 1979, s. 273 a František HOFFMANN, *Jihlava v husitské revoluci*, Havlíčkův Brod 1961, s. 169–171.
- 20 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka I*, ed. Blažena Rynešová, Praha 1929, s. 57.
- 21 Část říšských feudálů považovala Ptáčka k roku 1427 ještě za Zikmundova stoupence – k tomu Friedrich von BEZOLD, *König Sigmund und die Reichskriege gegen Hussiten II (Die Jahre 1423–1428)*, München 1875, s. 165. O příměří Jihlavských s Ptáčkem F. HOFFMANN, *Jihlava v husitské revoluci*, s. 177 a Renata PISKOVÁ a kol., *Jihlava*. Praha 2009, s. 174. K osudům hradu Šternberku a kláštera sv. Prokopa A. SEDLÁČEK, *Hrady XV*, s. 78 a 82.
- 22 Pramenem je koncept glejtů, které český sněm poslal Fridrichu Braniborskému i s uvedením konkrétních osob, jichž se měly týkat. Otištěn byl v *Deutsche Reichstagsakten unter Kaiser Sigmund IX*, ed. Dietrich Kerler, Gotha 1887, s. 402–405, Ptáček je titulován „dominus Hynczo de Piersten residens in Ratay“. Uvádí ho i F. BEZOLD, *König Sigmund und die Reichskriege gegen Hussiten III*, München 1877,

- s. 171–175. Z českých prací k tomu nejpodrobněji František Michálek BARTOŠ, *Husitská revoluce II, Vláda bratrstev a její pád*, Praha 1966, s. 223–224.
- 23 Text, v němž se Heralť z Kunštátu ve své při s Hlaváčem z Ronova dne 28. dubna 1430 poddal rozhodnutí ubrmanů, je v AČ VI, s. 422–423, č. 26. Ptáček byl spolu s 18 dalšími šlechtici Heralťovým ručitelem.
- 24 O Anně z Hradce jako o vdově po Ptáčkově z Pirkštejna píše ve svém listu z 8. března 1446 Jan Smiřický – AČ III, ed. František Palacký, Praha 1884, s. 34, č. 51. Kněz a regionální historik František Pojmon dokonce mylně uvedl, že Anna byla Menhartovou dcerou a že tedy pozdější dva velcí političtí soupeři byli tchán a zeť, ba dokonce prohlásil jako důvod Ptáčkova přestupu na husitskou stranu spor s Menhartem z Hradce o Annino věno! Ten však spadá do pozdější doby. Anna měla v otcově závěti určené věno 600 kop pražských grošů, větší než její dvě mladší sestry – František TEPLÝ, *Dějiny města Jindřichova Hradce I/1*, Jindřichův Hradec 1927, s. 171 a A. SEDLÁČEK, *Hrady IV*, s. 39.
- 25 Výťah ze zápisu Jana z Meziříčí z 21. června 1433 je v AČ III, s. 507, č. 297.
- 26 Zápis svatomartinského sněmu je v AČ III, s. 412–415, č. 5, tamtéž, s. 415–417 je i (zřejmě neúplný) seznam účastníků. Z literatury o svatomartinském sněmu Ivan HLAVÁČEK, *Husitské sněmy*. Sborník historický IV, Praha 1956, s. 71–109 a František ŠMAHEL, *Husitská revoluce III. Kronika válečných let*, Praha 1993, s. 278–279. Nověji k témuž Petr ČORNEJ, *Velké dějiny země Koruny české V, 1402–1437*, Praha – Litomyšl 2000, s. 600–603.
- 27 Petr ČORNEJ, *Lipanská křižovatka*, Praha 1992, s. 155.
- 28 *Tamtéž*, s. 155–156.
- 29 Citace ze *Starých letopisů českých* (dále jen SLČ) z rukopisu křížovnického, edd. František Šimek – Miroslav Kaňák, Praha 1959, s. 109.
- 30 O obecně kvitovaných Ptáčkových zásluhách mluví *Aeneae Silvii Historia Bohemica – Enea Silvio Historie česká*, edd. Dana Martínková – Alena Hadravová – Jiří Matl, Praha 1998, s. 160. Z literatury Rudolf URBÁNEK, *Lipany a konec polních vojsk*, Praha 1934, s. 139.
- 31 SLČ z rukopisu křížovnického, s. 11. Z literatury František PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě* (dále jen *Dějiny*) III, Praha 1821, s. 227.
- 32 O svatojánském sněmu *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 618. Německý list, který shrnuje všechny body sněmovního usnesení, otiskl František PALACKÝ v *Urkundliche Beiträge zur Geschichte der Hussitenkriege in den Jahren 1419–1436, II*, (dále jen UB) Praha 1873, s. 419–421, č. 916.
- 33 O sjezdu v Řezně informují zprávy účastníků III. basilejské legace – *Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti I. Concilium Basiliense* (dále jen MC I), edd. František Palacký – Ernst Birk, Wien 1857, s. 505–523. Z literatury k tomu F. M. BARTOŠ, *Husitská revoluce II*, s. 179.
- 34 Text landfrýdního zápisu moravské šlechty je v AČ X, ed. Josef Kalousek, Praha 1890, s. 250–252, č. VI, zde však mylně datováno na 4. březen. Z literatury k tomu F. M. BARTOŠ, *Husitská revoluce II*, s. 119 a F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 298–299.
- 35 Ke koupi Přibyslavi a Ronova A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 155, a Amedeo MOLNÁR, *Na rozhraní věků*. Praha 1985, s. 63. K osobnosti Jana Hertvíka Bohuslav RIEGER, *Jan Hertvík z Rušínova*. Časopis českého muzea 51, 1877, s. 149–175.

- 36 Ke sněmu po sv. Havlu – SLČ z rukopisu křížovnického, s. 113. Z literatury Wacław Wladiwoj TOMEK, *Dějepis města Prahy IV.*, Praha 1899, s. 661–664; dále František Michálek BARTOŠ, *Husitská revoluce II.*, Praha 1966, s. 181–182.
- 37 Zprávu o sjednocení sirotčích kněží s ostatními utrakvisty uvádějí *Staří letopisové čeští*, ed. František Palacký, Praha 1929, s. 90.
- 38 Hlavní usnesení svatovalentinského sněmu v podobě tzv. šlechtických a městských ohrad publikoval F. Palacký v *AČ III*, s. 419–421 a v *UB II*, s. 440–441.
- 39 K obléhání Ostromeče *Staré letopisy české* (dále jen SLČ) z vratislavského rukopisu, ed. František ŠIMEK, Praha 1937, s. 71. Z literatury A. SEDLÁČEK, *Hrady XV*, s. 121–122. K celkovému poměru táborů a zemské vlády Rudolf TECL, *Tábor a bitva u Křeče v roce 1435*, *Husitský Tábor* 9, 1986–1987, s. 158–161 a František ŠMAHEL, *Dějiny Tábora 1–2*, České Budějovice 1990, s. 488.
- 40 O tom, že legáty informoval Půta III. z Častolovic – *MC I*, s. 538 a 665.
- 41 K brněnskému sjezdu jsou hlavním pramenem deníky basilejských legátů – *MC I*, s. 524–636. Z literatury F. M. BARTOŠ, *Husitská revoluce II*, s. 188–191 a Josef VÁLKA, *Cesta Moravy ke kompaktátům*. *Jižní Morava* 24/27, s. 98–104.
- 42 K Ptáčkově roli v Brně a převzetí uvedené částky informuje Jiljí Charlier – *MC I*, s. 615. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 679–681, F. M. BARTOŠ, *Husitská revoluce II*, s. 191, pozn. 40 a F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 309. Slyšíme i slova, že „Ptáček se neštítel vzít od legátů peníze za své akce proti opravdovým husitům“, s. 413, pozn. 588, zároveň však i to, že tyto peníze „ani zdaleka nepokryly válečné náklady“.
- 43 O sněmu *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 617. Dále SLČ z vratislavského rukopisu, s. 69. Z literatury F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 309–310.
- 44 Listinu o volebním aktu z 21. října 1435 vydal F. PALACKÝ v *AČ III*, s. 436–437, č. 15. Ptáček je uveden na druhém místě s titulaturou „Hynce Ptaček z Pirkštejna seděním na Ratajích“. O volbě arcibiskupa dále SLČ z vratislavského rukopisu, s. 69.
- 45 Charakteristiku Jana Rokycany podává F. PALACKÝ, *Dějiny III*, s. 547. Rudolf URBÁNEK, *Věk poděbradský I*. Praha 1915, s. 114–115 a 120–121; Jana ZACHOVÁ, *Mistr Jan z Rokycan*, in: *Žaloby katolíků na Mistra Jana z Rokycan*, ed. Jaroslav Boubín – Jana Zachová, Statní okresní archiv Rokycany, 1997, s. 5–9.
- 46 K ostrým slovním výpadům proti Rokycanovi a záměrně šířené fámě o jeho snahách zmařit převratem v Praze jednání s císařem, které předcházely odjezdu poselstva, viz *Chronicon veteris collegiati Pragensis*, s. 123.
- 47 K vydání Zikmundova majestátu a požadovanému slibu *MC I*, s. 692. Z literatury František KAVKA, *Poslední Lucemburk na českém trůně*, Praha 1998, s. 196 a P. ČORNEJ, *Lipanská křížovatka*, s. 212.
- 48 O únorovém sněmu v roce 1436 informují *Staří letopisové čeští*, s. 93. Z literatury F. M. BARTOŠ, *Husitská revoluce II*, s. 194.
- 49 Zápis českých pánů ze sněmu čáslavského, který zařadil VAVŘINEC Z BŘEZOVÉ do *Husitské kroniky*, s. 227.
- 50 František ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta, jejich zpísemnění a ratifikace*, *Studia medievalia Bohemica* 1/2009, číslo 2, s. 216–224. K císařově cestě do Prahy přes Čáslav, Kutnou Horu a Český Brod viz zpráva Jana Palomara koncilu z 24. 9. 1436 – *UB II*, s. 466–468, č. 974. Dále SLČ z rukopisu křížovnického, s. 127–128.
- 51 Václav LEDVINKA, *Králův dvůr a královský dvůr v letech 1436–1490*, in: *Dvory a rezidence ve středověku II, Skladba a kultura dvorské společnosti*. Praha 2008, s. 24;

- Petr ELBEL, *Úvaha o stavu bádání ke dvoru Zikmunda Lucemburského a představení prosopografického výzkumu Zikmundových dvořanů z českých zemí*, in: *Dvory a rezidence ve středověku II. Skladba a kultura dvorské společnosti*. Praha 2008, s. 238–242. K nemovitostem Ptáčků z Pirkštejna v Praze W. W. TOMEK, *Základy starého místopisu pražského I*, Praha 1866, oddíl Nové Město, s. 114 a oddíl Hradčany, s. 173.
- 52 O prvním sporu legátů a Rokycany vypovídá *Registrum Jana de Turonis*, in: MC I, s. 832. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 6.
- 53 SLČ z vratislavského rukopisu, s. 78.
- 54 Text Paynova výroku v *Johannis de Lukawecz et Nikolai de Pelhrzimow Chronicon Taboritarum* (dále jen *Chronicon Taboritarum*), *Geschichtschreiber der Hussitischen Bewegung in Böhmen II*, ed. Konstantin Höfler, Wien 1865, s. 705–711. K prvnímu sněmu po Zikmundově návratu na český trůn F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 315.
- 55 K osobnosti Jana Čabelického: Jan Václav DOLENSKÝ, *Jan Čabelický ze Soutic*, Roční zpráva c.k. střední školy v Kutné Hoře, 1888, s. 5. Pokud jde příbuzenskou vazbu k panu Ptáčkovi, bylo již připomenuto, že se po smrti Jana Ptáčka Hyncova matka Jitka provdala za Jana Janovského ze Soutic, strýce Jana Čabelického viz *Soupis česky psaných listů a listin do roku 1526 I*, edd. František Beneš – Karel Beránek, Praha 1971, s. 293, č. 1204. K jeho působení v úřadu mincmistra *Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohořalých II/1*, ed. J. Emler, Praha 1872, s. 173. Z literatury Emanuel LEMINGER, *Královská mincovna v Kutné Hoře*, Praha 1912, s. 142 a především Jiří KEJŘ, *Právní život v husitské Kutné Hoře*, Praha 1958. Mylné zařazování Hynce Ptáčka z Pirkštejna vychází ze zmínky v pozdějším listu Barbory Celské, která Ptáčka označila jako „pána stříbrných hor“. Je dodnes nevyřešenou otázkou, co tím bylo myšleno. Jan Čabelický Ptáčka vždy respektoval jako nadřazenou autoritu.
- 56 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka I*, s. 205.
- 57 Regest dohody je v *Archivu České koruny V*, ed. Antonín Haas, Praha 1947, s. 220–221, č. 355. Z literatury A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 53–54. Text dohody s knězem Bedřichem je v AČ VI, s. 437–438, č. 41. Regest zařadil F. Palacký v UB II, s. 519, č. 45.
- 58 Alšův list Oldřichovi z Rožmberka z 15. prosince 1436 otiskla B. Rynešová v *Listáři a listináři Oldřicha z Rožmberka I*, s. 210, č. 313. Stojí zde mj.: „I zdá se mi i panu Ptakowi, aby(s) neráčil meškati se svú příjezdú, nebt bychme měli s tebu před sněmem welmi o pilné věci rozmluviti, ježtoť se nám psáti nehodie“.
- 59 PDZ II, s. 171–172.
- 60 Výpověď císaře Zikmunda ve při mezi panským a rytířským stavem o sedání na zemském soudu z 21. ledna 1437 je v AČ III, s. 451–453, č. 24. Většinu členů zemského soudu vypočítává *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 619–620.
- 61 Ke korunovací Barbory Celské zpráva Filibertova sekretáře – *Johannis de Turonis registrum actorim in legionatibus...*, in: MC I, s. 852 a SLČ z rukopisu křížovnického, s. 128 a *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 620.
- 62 Oповědný list Jiřího z Poděbrad z 20. května 1450, *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka IV*, s. 222–223, č. 318.
- 63 Tak to také vylíčil Enea Silvio viz *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 175 – „Jediná její cesta ke klidu je ta, že si ji jako vdovu vezme polský král za manželku... Jak nevyčerpatelná smyslnost ženy, která čím je blíže hrobu, tím více touží po manželském loži“.

a svatební pochodni a horlivě o ně usiluje! Císaři nezůstaly výmysly ztřeštěné ženy utajeny...“

- 64 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 172. *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 143. Hypotézu, že se Ptáček měl s Roháčem v klidu dohodnout, vyslovil Petr ČORNEJ v *Tajemství českých kronik*, Praha 1987, s. 261. O odporu, který se zdvihl u nižší šlechty vůči prohlášení Jana Roháče za zemského škůdce F. PALACKÝ, *Dějiny III*, s. 246 a P. ČORNEJ, *Tajemství českých kronik*, s. 260. W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV.*, s. 31. Eva JANSKÁ, *Hrad Jana Roháče z Dubé Sion*. In: Sborník okresního muzea v Kutné Hoře, řada A – historická, 6–7, 1965, s. 12–27 a s. 63. O rekonstrukci Ptáčkovy postupu se pokusil Miroslav IVANOV, *Podivný příběh života a smrti urozeného pána Jana Roháče z Dubé, odjinud z Tehova a na Sionu*, in: *Podivuhodné příběhy*, Praha 1979, s. 123–152.
- 65 Zikmundův list z 29. 7. 1437, v němž pana Oldřicha vybízí, aby pomohl při obléhání Sionu, otištěn v *Listáři a listinári Oldřicha z Rožmberka I*, s. 222. č. 330. *Tamtéž*, s. 223–224, č. 332 uvedena Oldřichova odpověď.
- 66 K dobytí hradu a Roháčově popravě *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 619. Rovněž *Staré letopisy české z rukopisu křížovnického*, s. 143. Z literatury především P. ČORNEJ, *Tajemství českých kronik. Druhé, rozšířené a přepracované vydání*. Praha – Litomyšl 2003, s. 315–366. O odboji Jana Roháče z Dubé, pádu Sionu a popravě jeho obránců také Petr ČORNEJ – Bohdan ZILYNSKYJ, *Jan Roháč z Dubé a Praha*, *Pražský sborník historický* 1987, s. 50–61.
- 67 *Starí letopisové čeští*, s. 104. K říjnovému sněmu R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 242–243.
- 68 Ke jmenování šesti zastupujících hejtmanů list zhořeleckého písaře datovaný dne 20. listopadu 1437, vydal Richard Jecht v edici *Codex diplomaticus Lusatiae superioris II*, Görlitz 1903, s. 687. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 41 a R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 253–254.
- 69 O zajetí císařovny Barbory ve Znojmě *Chronicon veteris collegiati Pragensis*, in: *Geschichtschreiber der hussitischen Bewegung I*, s. 97.
- 70 Výčet příslušníků a sympatizantů Ptáčkovy strany na počátku roku 1438 přinášejí *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 145.
- 71 K tomuto projevu Šlikův list z 23. prosince 1437, který uvádí Wilhelm WOSTRY, *König Albrecht II (1437–1439)*, Prag 1906, s. 150. Jeho český překlad viz AČ VI, s. 445–447. K témuž i R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 264.
- 72 W. W. TOMEK, *Dějepis Prahy IV*, s. 48 a František ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*. Praha 1993, s. 75.
- 73 *Starí letopisové čeští*, s. 106. Z literatury W. WOSTRY, *König Albrecht II*, Prag 1907, s. 106; k témuž i W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 48 a Roman HECK, *Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach*, Wrocław 1964, s. 47–50.
- 74 Text volební kapitulace je uveden v AČ III, s. 459–460, s. 30. Pokud jde o obsazení úřadu pražského arcibiskupa, požaduje se zde jen, aby takový světil utrakvisty, o Rokycanovi a jeho potvrzení v kapitulaci není ani slovo.
- 75 O tom informuje list Alše Holického a Hynce Ptáčka Oldřichovi z Rožmberka viz *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 3, č. 2.
- 76 O této schůzce se dozvídáme z výše uvedeného Ptáčkovy a Alšova listu. V dalším listu datovaném 1. února 1438 se Aleš výše zmíněným způsobem ohrazuje proti pomluvám – *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 8, č. 7.

- 77 W. WOSTRY, *König Albrecht II.*, s. 114–116.
- 78 K polskému poselstvu na chrudimském sjezdu R. HECK, *Tabor i kandydatura jagiellońska v Czechach*, s. 53.
- 79 K Ptáčkově schůzce s polskými posly, jež se měla konat v únoru v Kutné Hoře – W. WOSTRY, *König Albrecht II*, 2, s. 158–159. Od něj přejal a dalším komentářem doplnil R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 283.
- 80 Odpověď krále Albrechta II. Habsburského na předloženou českou volební kapitulaci je v AČ III, s. 460–461, č. 31.
- 81 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 178. Z literatury především W. WOSTRY, *König Albrecht II.*, s. 176 a 179.
- 82 R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 304 a F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV.*, Praha 1993, s. 75. Odlišně R. HECK, *Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach*, s. 66 a s. 94, podle něj Aleš ze Šternberka, ani Hynce Ptáček, k němuž očividně nezískal sympatie, v Polsku vůbec nebyli a vše se dělo prostřednictvím poslů. Jakkoli Heck kritizuje Urbánkovo pojetí, jeví se mnohem pravděpodobnější a je podpořeno podstatně početnějšími a přesvědčivějšími argumenty, než jeho verze.
- 83 *Stáří letopisové čeští*, s. 109. František ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I–2 (do roku 1452)*, České Budějovice 1990, s. 505.
- 84 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 180 i Zacharias THEOBALD, *Husittenkrieg*, Nürnberg 1621, s. 44.
- 85 K novému poselstvu Ptáčkovy strany *Aeneae Silvii Historia Bohemica* s. 180. Z. THEOBALD, *Husittenkrieg*, s. 45, W. WOSTRY, *König Albrecht II*, s. 142 a R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 338.
- 86 *Aeneae Silvii Historia bohemica*, s. 180.
- 87 *Tamtéž*.
- 88 *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 148–149.
- 89 *Aeneae Silvii Historica Bohemica*, s. 182. K osobnosti ruského kondotiéra Alexander RANDIN, *Knieža Fridrich Ostrožský*, in: *Husitský Tábor. Supplementum 3. Tábor 2007*, s. 635–652.
- 90 Jako přímo patovou hodnotí vojenskou situaci u Tábora Otakar FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví po Lipanech*, Praha 1960, s. 17–20.
- 91 R. HECK, *Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach*, s. 129–130.
- 92 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 182.
- 93 R. HECK, *Tabor i kandydatura jagiellońska w Czechach*, s. 132. Stručný výčet toho, jak tyto události líčí hlavní kronikáři, podává R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 359–362.
- 94 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 182. Text glejtů z 31. srpna 1438, jimiž zastánci polské kandidatury k sobě zvou na dva dni některé pány strany krále Albrechta ke společnému rokování a zaručují jim osobní bezpečnost, viz AČ III, s. 462, č. 462.
- 95 K bitvě u Želenic *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 150–151 a *Kronika Bartoška z Drahonice*, s. 622. Rozbor se pokusil podat O. FRANKENBERGER, *Husitské válečnictví po Lipanech*, s. 20–23.
- 96 O propuštění zajatého Mikuláše z Nedrahovic *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 186, č. 39. Ptáčkův tehdejší chránělec Mikuláš měl však smůlu, neboť v rozhodné výpovědi Hynka Krušiny ze Švamberka v jejich sporu s Oldřichem z Rožmberka od táborů slyšíme hned vzápětí toto: „Potom jsme s panem Ptáčkem váleli i opět jali jsme jeho...“

- 97 O žádosti Fridrichu Saskému, aby propustil české vězně, W. WOSTRY, *König Albrecht II*, s. 54–55. R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 401.
- 98 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 186.
- 99 O zastupování pana Ptáčka Janem Čabelickým *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 624. Z literatury A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 55 a J. V. DOLENSKÝ, *Jan Čabelický ze Soutic*, s. 9.
- 100 *Staří letopisové čeští*, s. 110. Ke sněmu v Piotrkóvu R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 407–408
- 101 K jednání ve Vratislavi Jaroslav GOLL, *Čechy a Prusy ve středověku*, Praha 1897, s. 254, pozn. 15. tamtéž, s. 401–402.
- 102 R. HECK, *Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach*, s. 173.
- 103 Ke srážce mělnických s Janem Šmikovským ze Žďáru *Staří letopisové čeští*, s. 110. O převratu ve Slaném informuje Z. THEOBALD, *Hussitenkrieg*, s. 78.
- 104 O jednání v Namyslavi a náladě v Polsku R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 427.
- 105 *Staří letopisové čeští*, s. 114. Regest zápisu Ptáčkovy strany na příměří s Menhartem z Hradce, Pražany a dalšími příslušníky Albrechtovy strany je v AČ III, s. 521, č. 392. Zde ovšem chybně datováno do roku 1438. Příměří bylo uzavřeno pod základem 6000 kop.
- 106 Regest zápisu příměří uzavřeného Bedřichem ze Strážnice – AČ III, s. 521, č. 394. Z literatury R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 430.
- 107 K jednání v Lubové W. WOSTRY, *König Albrecht II*, s. 111 a R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 445–446.
- 108 Jan Čabelický ze Soutic odpověděl Oldřichovi z Rožmberka na jeho dotaz o povaze jednání, které vede Ptáček s Menhartem z Hradce a Pražany, viz *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 44, č. 57. Alšův list Oldřichovi z Rožmberka z 14. listopadu 1439 v AČ II, s. 10–11, č. 10.
- 109 Text listu Hynce Ptáčka, Alše Holického, Jiřího z Poděbrad a Petra Zvířetického z 3. listopadu 1439 je v *Listáři a listináři II*, s. 45–46, č. 59. Ptáček zvolil titulu „Hynce z Pirgštějna a z Rataj“. Jeho strana v tomto listu při zprávě o smrti Albrechta Habsburského záměrně vynechala český královský titul – „pán Buoh KMti Albrechta krále Uherského smrti neuchoval“. Katolický rytíř Bartošek z Drahonic se s druhým Habsburkem na českém trůnu rozloučil o poznání srdečněji: „Ať jeho duše odpočívá ve svatém pokoji, protože byl dobrý, i když Němec, odvážný a milosrdný“ – *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 624.
- 110 Oldřichův list Alši Holickému z 20. listopadu 1439 viz *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka*, s. 48, č. 62, kde Oldřich informuje „Tajno tebe nebud, žeť sem nyní v Hradci byl se panem Ptačkem a s jinými pány ... Tu jsme se svolili o obecní sněm v České zemi“.
- 111 O sjezdu Ptáčkovy strany v Mělníce na konci prosince – Z. THEOBALD, *Hussitenkrieg*, s. 54.
- 112 Usnesení vydat Ptáčkově straně glejty – *Staří letopisové čeští*, s. 117.
- 113 R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 480–481 a F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, s. 80. *Deutsche Reichstagsakten unter Kaiser Friedrich III*. Hrsg. von Hermann Herre, Gotha 1912, s. 150, č. 81. Zástupcem českých stavů při frankfurtské volbě byl Jindřich z Plavna. Katolík Jindřich neváhal překvapeným knížatům připomenout spanilé jízdy, hrozit novou válkou a spojením Čechů a Poláků!

- 114 Originál Listu mierného je uložen v SOA Třeboň, prac. Jindřichův Hradec, fond: *Sbírka pergamenových listin*, inv. č. 115. Edičně poprvé F. PALACKÝ v AČ I, s. 245–249, č. 1.
- 115 *Tamtéž*.
- 116 R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 471.
- 117 Článek 12, AČ I, s. 249.
- 118 K majetku Mikuláše Trčky AČ I, s. 530, č. 198 a s. 531, č. 201 a č. 202; *Zbytky register králův římských a českých z let 1361–1480*, ed. August Sedláček, Praha 1915, s. 185, č. 1336; s. 192, č. 1399; s. 193, č. 1403. Z literatury Ferdinand MENČÍK, *Dějiny města Jičína I*. Jičín 1906, s. 33 a Josef DOBIÁŠ, *Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí II*, Pelhřimov 1936, s. 96. K državám Kostků z Postupic – *Zbytky register*, s. 184, s. 184, č. 1328–1329. Dále Milan MORAVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského v českých zemích z let 1420–1437*. *Folia Historica Bohemica* (dále jen FHB) 9, Praha 1985, s. 140–171.
- 119 Zápis boleslavského landfrýdu z 10. března 1440 je v AČ I, s. 249–254, č. 2.
- 120 Odhad je samozřejmě velmi hrubý, vychází z údajů A. SEDLÁČKA, *Hrady, zámky a tvrze království Českého I, II, V, XV*, Praha 1993–1997 a Pavel ŠULC, *Struktura pozemkové držby v Hradeckém kraji na počátku 15. století*, *Časopis Národního muzea – řada historická*, 1997, s. 65–84, a *Zbytků register králův římských a českých z let 1361–1480*. Pro příklad použijme údaje z Čáslavského kraje. Srovnáme-li seznam šlechty zakoupené na Čáslavsku k roku 1440 se výčtem signálů landfrýdního zápisu ze 17. března 1440, pak z celého seznamu devadesáti devíti držitelů hradů nebo tvrzí bylo zapsáno v landfrýdní smlouvě padesát sedm (57,6 %). K tomuto výsledku je nutné ještě připočítat třiatřicet tvrzí, u nichž k roku 1440 neznáme konkrétního majitele. Tím se dostáváme na rozmezí od 43,2 % do 57,6 % zapsaných držitelů – viz Zdeněk BERAN, *Čáslavský landfrýd 1440–1453*, *Východočeské listy historické* 25. Hradec Králové 2008, s. 81–90 a s. 100–103.
- 121 O hejtmanech Žatecka a Boleslavska R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 485.
- 122 Zápis spojených krajů na mír zemský je v AČ I, s. 254–263, č. 3. Volba hejtmanů je řešena ve 4. článku.
- 123 Viz pozn. 90.
- 124 Viz zápis spojených landfrýdů AČ I, s. 254–263, č. 3 použité citace ze 7. a 10. článku.
- 125 K životní dráze Jana Hertvíka z Rušínova Bohuslav RIEGER, *Jan Hertvík z Rušínova*, *Časopis Muzea království českého*, roč. 51, Praha 1877, s. 149–175.
- 126 K osobnosti Bedřicha ze Strážnice A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 56–97. Komplexní biografii Mikuláše Trčky z Lípy s dobrým rozborem jeho samostatné politiky vůči Oldřichovi z Rožmberka a dalším význačným „mimolandfrýdním“ osobnostem přinesla (bohužel dosud ani ve formě shrnujícího článku nepublikovaná) diplomová práce Lenky HAVLÍČKOVÉ, *Mikuláš Trčka z Lípy*, obhájená na Fakultě humanitních studií Univerzity Hradec Králové 2006, 177 s.
- 127 8. článek listu mierného AČ I, s. 245–249, č. 1.
- 128 O vzpouře v Jaroměři a následné reakci Barbory Celské *Codex juris municipalis regni Bohemiae III. Privilegia regalium civitatum provincialium regni Bohemiae (1420–1526)*, edd. Jaromír Čelakovský – Gustav Fridrich, Praha 1948, s. 243 a AČ XV, ed. J. Kalousek, Praha 1896, s. 197–198, č. 94. O postoji Hradce Králové k možné volbě zemského správce v roce 1446 Jaromír MIKULKA, *Dějiny Hradce*

- Králové do roku 1850 I/1, Hradec Králové 1996, s. 116. Viz též Vladimír WOLF: *Jaroměř v letech po husitských válkách*. In: *Minulostí Jaroměře 2*, 1971, s. 49–68.
- 129 Text meziříčské smlouvy z 11. srpna 1440 je uveden v AČ X, s. 258–261, č. XIII; k Ptáčkově osobní při slyšíme jen tolik „jakož (Ptáček) vinu dává panu Janovi z Cimburka hauptmanovi a podkomořtemu a městóm, a páni moravščí a zemané zase dávají vinu panu Ptačkovi pro kněze Fridricha z Poličky: O to tak nalézáme a prosíme jich s obú stranú, aby to mezi nimi minulo pro zemské dobré“.
- 130 O Rožmberkově snaze odložit sněm k svátku Božího těla srv. jeho list Alši Holického z 1. května 1440 – *Listář a listinář II*, s. 58–59, č. 80. O Ptáčkově přítomnosti v Praze i o zjitřené atmosféře v reakci na Rožmberkovy snahy odložit sněm – list Alše Holického ze Šternberka Rožmberkovi z 5. května 1440 – *Listář a listinář II*, s. 59–60, č. 82. Oldřich sice Alžbětě podporu přislíbil, ale při té příležitosti vznesl nemalé finanční požadavky. Zoufalá královna mohla jen konstatovat, že nyní nemá z čeho jeho nároky uspokojit, jakmile však její věc v Čechách zvítězí, dostanou on i jeho spojenci mnohem více.
- 131 Přísaha volitelů (Ptáček označen jako *D. Hynce Ptak!*) je v AČ I, s. 264, č. 5. *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 623 mluví jen o 12 pánech, 8 rytířích a několika zástupcích z královských měst. Na další naléhání byl, jak již bylo uvedeno, přibrán zvolený arcibiskup Jan Rokycana.
- 132 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 188.
- 133 *Tamtéž*. Z literatury Anna KUBÍKOVÁ, *Oldřich II. z Rožmberka*. České Budějovice 2008, s. 103.
- 134 O střetu Ptáčkovy strany s husitskými radikály při uvedení kandidatury Vladislava Jagellonského informoval Rožmberk ve svém listu do Basileje – *Listář a listinář II*, s. 77–78, č. 105.
- 135 O Rožmberkově roli při volbě František PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě IV*, Praha 1877, s. 29–30 a R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 528.
- 136 Text zmíněného listu s Ptáčkovou sekretní pečetí je uložen v *Archívu města Brna, fond A1/1, Sbíрка listin, mandátů a listů*, sg. 331.
- 137 Ke spiknutí polské strany a následné odvetě SLČ z *vratislavského rukopisu*, s. 89–90 a *Chronicon veteris Collegiati Pragensis*, in: *Geschichtschreiber der Husitischen Bewegung I*, s. 100. Z literatury nejpodrobněji P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny zemí Koruny české VI*, s. 69.
- 138 Věřící list, který volitelé vydali poslům k vévodovi Albrechtu Bavorskému, je v AČ I, s. 265, č. 6. Byli jimi Jaroslav Plichta ze Žerotína a Jan Malovec z Pacova.
- 139 O složení poselstva zvoleného sněmem *Staří letopisové čeští*, s. 119 a AČ I, s. 265.
- 140 Výčet volebních podmínek, které české poselstvo předložilo v Koubě, je v AČ I, s. 266–267, č. 7 pod názvem *Artikulové podání od stavů království českého knížeti Albrechtovi Bavorskému na království zvolenému*. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV.*, s. 85.
- 141 O ostré Ptáčkově reakci a snaze začít ještě na zpáteční cestě v Plzni jednání o novém kandidátu na trůn *Staří letopisové čeští*, s. 122. Z literatury R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 566–567.
- 142 O tomto sněmu *Staří letopisové čeští*, 123–124 a *Kronika Bartoška z Drahonic*, s. 684.
- 143 K poselstvu ke královně Alžbětě, v jehož čele stál Menhart z Hradce – *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 163.

- 144 Pramenem k této akci *Stáří letopisové čeští*, s. 122. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV.*, s. 90. A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze II*, s. 208 a naposledy Vladimír WOLF, *Jan Kolda ze Žampachu. Život táborského hejtmána, loupeživého rytíře, kondotiéra a psance*. Hradec Králové – Trutnov 2002, s. 23–24. k osobnosti Beneše z Mokrovous Pavel KRÍŽEK, *Beneš z Mokrovous – příslušník „druhé linie“*. Východočeský sborník historický 6, 1997, s. 33–64.
- 145 List Svojšeho ze Zahrádky Janu Koldovi z 16. května 1441, *AČ I*, s. 361, č. 4.
- 146 List Táborských Ptáčkovi z 23. května 1441 – *AČ I*, s. 364, č. 9. Táborští v něm vyzývají obyvatele Hradce Králové, aby pomohli Koldovi proti Němcům, které na něho poštvají někteří čeští páni. Již na samém konci války, poté, co jim příměří s Rožmberkem uvolnilo ruce, táboři dne 15. července 1441 vypálili čtyři vsi v okolí Pelhřimova. Ty náležely Mikuláši Trčkovi z Lípy, který se tažení proti Koldovi účastnil za čáslavský landfrýd – *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 113, č. 140.
- 147 Čabelického odpověď na výtky táborů – *AČ I*, s. 364, č. 10. List Jana Hertvíka z Rušínova *tamtéž*, s. 366–368, č. 14.
- 148 Dopis Jana Čabelického Oldřichovi z Rožmberka z 27. května 1441 – *Listář a Listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 105, č. 130. Dopis Ptáčka a Jana Hertvíka daný na Lichnici o dva dny později – *Tamtéž*, s. 106–108, č. 132.
- 149 O průběhu válečných operací informuje list Jana Čabelického ze Soutic Oldřichovi z Rožmberka, datovaný 11. července 1441, *AČ I*, s. 371, č. 19 a *Listář a listinář II*, s. 112–113, č. 138.
- 150 R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 738–739. Jiný názor zastává V. WOLF, *Jan Kolda ze Žampachu*, s. 41. Podle něho byl hrad dobyt a jeho navrácení Koldovi na čáslavském sjezdu bylo důsledkem diplomatické hry, do níž se významně zapojil Hynek Krušina z Lichtenburka. K postojům bývalého vrchního hejtmána orebitů v této době Jan URBAN, *Lichtenburkové. Vzestupy a pády jednoho panského rodu*. Praha 2003, s. 301–304.
- 151 O Poděbradově poměru k Náchodu A. SEDLÁČEK, *Hrady V*, s. 12–14 a Jan Karel HRAŠE, *Dějiny Náchoda I*, Náchod 1895, s. 118–120.
- 152 List Jana Čabelického Oldřichovi z Rožmberka z 16. července 1441, v němž žádá zprávu, zda Oldřich opravdu uzavřel příměří s Tábořem, jak se v kraji mluví, čemuž on nechce věřit – *Listář a listinář II*, s. 113, č. 139. – *AČ I*, s. 372, č. 20.
- 153 O vypálení vesnic u Pelhřimova zmiňovaný list Jana Čabelického ze 16. července. K uzavření příměří mezi táboři a Rožmberkem – regest v *AČ III*, s. 525–526, č. 421. Oldřichův slib dodržet příměří s táboři z 11. července 1441 *Listář a listinář II*, s. 111–112, č. 137.
- 154 *Stáří letopisové čeští*, s. 125.
- 155 Bedřich ze Strážnice byl dokonce členem hejtmanské rady Kouřimského kraje, tedy formálně i Ptáčkovým poradcem – viz Zápis spojených landfrýdů – *AČ I*, s. 258, č. 3. K Rokycanově působení v Hradci Králové J. MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové do roku 1850 I/1*, s. 113–114 a naposledy Martin ŠANDERA, *Mistr Jan Rokycana a jeho východočeské působení*. In: Chrám Svatého Ducha a královna Eliška Rejčka v Hradci Králové 1308–2008. Historická tradice v dějinách města. Od chrámu ke katedrále. Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2009, s. 33–40.
- 156 K Barbořinu návratu do Čech *SLČ české z rukopisu křížovnického*, s. 164.
- 157 *Tamtéž*. Z literatury k Barbořiným majetkovým nárokům W. W. TOMEK, *Dějepis Prahy IV.*, s. 93–94.

- 158 K obeslání táborů (města Tábor, Žatec, Písek a Klatovy) AČ VI, s. 440. Regest v *Chronicon Taboritarum III*, 2. kap., in: *Geschichtschreiber der Hussitischen Bewegung in Böhmen II*, ed. Konstantin Höfler, Wien 1865, s. 731 a *Prameny k synodám strany pražské a táborské v letech 1441–1444*, ed. Zdeněk Nejedlý, Praha 1900, s. 16, č. III. *Staří letopisové čeští*, s. 126. O knězi Bedřichovi a jeho postojích A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 79.
- 159 SLČ z rukopisu křížovnického, s. 165.
- 160 *Prameny k synodám strany pražské a táborské v letech 1441–1444*, s. 16, č. III.
- 161 *Chronicon veteris Collegiati Pragensis*, s. 101 a *Staří letopisové čeští*, s. 32–38.
- 162 24 článků usnesení 1. kutnohorské synody otiskl Z. Nejedlý v *Pramenech k synodám strany pražské a táborské v letech 1441–1444*, s. 32–38.
- 163 Arnošt DENIS, *Konec samostatnosti české I*, Praha 1932, s. 26.
- 164 List hejtmanů spojených východočeských krajů je v AČ III, s. 33, č. 49.
- 165 O tom informuje Jan Čabelický Rožmberka ve své odpovědi na jeho předchozí list – *Listář a listinář II*, s. 135, č. 170.
- 166 K tomu srv. list pánů určených ke svolání sněmu z 10. října 1442, AČ I, s. 273–274, č. 11. Z literatury R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 596–597.
- 167 Text příslušného článku landfrýdního zápisu AČ I, s. 261.
- 168 K pokusům Barbory Celské Ptáčka přesvědčit lze zřejmě přičíst i zápis na hrad Potštejn, který při zasedání komise pro registra zápisů královských i obecních předložil v roce 1454 Jan Čabelický ze Soutic (jako poručník Ptáčkovy dcery Markéty) s prohlášením, že Ptáček jej měl od císařovny – AČ II, s. 188, č. 377. Z literatury k této záležitosti R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 593–594.
- 169 Březnovou Ptáčkovu výzvu táborům, aby se dostavili na sjezd do Kutné Hory, uvádí Z. Nejedlý v *Pramenech k synodám strany pražské a táborské 1440–1444*, s. 16, č. VI. Z literatury k tomu A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 80.
- 170 Podle SLČ z rukopisu křížovnického, s. 168 byl sjezd přeložen do Mělníka na žádost Pražanů.
- 171 Tamtéž.
- 172 *Chronicon Taboritarum*, s. 735.
- 173 SLČ z rukopisu křížovnického, s. 169.
- 174 Jindřich z Prudic slibuje, že bude zachovávat úmluvu, kterou uzavřeli Hynek z Pirkštejna, Zikmund Beránek z Petrovce, Václav z Tulešic a Frencl z Červené Lhoty, o práva, jež on měl po své matce na Nové Město (na Moravě) a že si nebude činiti nároků na to zboží proti Pertoltovi z Lipé, nejvyššímu maršálkovi království Českého a jeho bratranci (synovci) Jindřichovi z Lipé. Smlouva se vloží do moravských desk zemských v Brně, až budou otevřeny a až se tam bude konat zemský sněm viz *Archiv Koruny české 6. Catalogus 1438–1526*, ed. A. Haas, s. 36, č. 17.
- 175 SLČ z vratislavského rukopisu, s. 96.
- 176 O jednání ve Znojmě tamtéž.
- 177 K tomu srv. list Alše Holického ze Šternberka, Zbyňka z Hasenburka, Jiřího z Poděbrad a dalších, *Listář a listinář II*, s. 203, č. 217.
- 178 O Ptáčkově přítomnosti na sjezdu hradeckého landfrýdu SLČ z vratislavského rukopisu, s. 97. K roli Jana Rokycany v největším věnném městě Martin ŠANDERA, *Mistr Jan Rokycana a jeho východočeské působení*, s. 33–40.
- 179 O lednovém sněmu tamtéž. Z literatury k tomuto tématu R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 619.

- 180 O členech poselstva do Vídně informují *Staří letopisové čeští*, s. 131.
- 181 *Tamtéž*. Z literatury W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 102.
- 182 Kutnohorská obec se zavazovala, že bude respektovat Zikmundovu listinu, kterou Bedřich získal od Petra Poláka, a nebude mu bránit ve správě klášterních statků. *Soupis česky psaných listin a listů 1/2*, s. 263, č. 1065.
- 183 *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 171.
- 184 W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 102–103.
- 185 K obeslání táborů *Prameny k synodám strany pražské a táborské*, s. 18, č. IX. Vychází z nedatovaného regestu v *Chronicon Taboritarum*, s. 735. Z literatury A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 81.
- 186 K obléhání Vodňan František ŠMAHEL, *Drobné prameny k válečné ekonomice obležení Vodňan na jaře 1443*, *Táborský archiv* 2, 1989, s. 9–36. R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 620.
- 187 *Aeneae Silvii Historia Bohemica*, s. 191.
- 188 *Tamtéž* se uvádí, že Ptáček nabízel českou korunu králi pouze v ústraní, tedy při soukromém rozhovoru, což však odporuje usnesení pražského sněmu. Z literatury R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 620. K údajné odpovědi krále Fridricha III. na žádost českého poselstva *SLČ z vratislavského rukopisu*, s. 97.
- 189 K povaze sporu o zajaté Trčkovy poddané srv. Trčkův list Oldřichovi z Rožmberka daný 30. března 1443 na Lipnici, *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 227, č. 246, kde se pan Mikuláš zmiňuje, že Ptáček a jiní páni na jaře písemně intervenovali u sjezdu rakouských stavů ve Vídni o propuštění jeho lidí vězněných na Turmberce. Ve druhém listu – s. 228, č. 247, Trčka zároveň vyjádřil lítost „nad nechutí“, která je mezi Oldřichem a panem Ptáčkem.
- 190 P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *Velké dějiny zemí Koruny české VI*, s. 77.
- 191 *Prameny k synodám strany pražské a táborské*, s. 18, č. XIV. Úřední odpověď obcí Táborských na púhon Ptáčka z Pirkštejna a pánů viz č. IX. K jednání o nestranné místo dávají plnou moc též Bedřichovi ze Strážnice. Text bez data v *Chronicon Taboritarum*, s. 737–739. Z literatury A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 82.
- 192 Výčet zvolených poslů poskytuje jejich list, který den 10. října 1443 poslali z Vídně moravským stavům – *AČ I*, s. 280, č. 13. K jednání a výnosu sněmu R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 628.
- 193 O nátlaku sněmu na tábory ve věci účasti na kutnohorské synodě A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 82 a W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV.*, s. 105. Text smlouvy z 25. června 1443 otiskl Z. Nejedlý v *Pramenech k synodám strany pražské a táborské*, s. 39–41, č. 16.
- 194 O roli Bedřicha ze Strážnice v tomto sporu A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 84–85.
- 195 List z 28. června 1443 – *AČ IX*, s. 270, č. 29.
- 196 Výčet účastníků kutnohorské synody přináší *Prameny k synodám strany pražské a táborské v letech 1441–1444*, s. 164–165.
- 197 K Ptáčkovu sporu s Korandou o předložení uvedeného listu *Chronicon Taboritarum*, s. 749 a *Prameny k synodám strany pražské a táborské*, s. 164.
- 198 Zprávy o výpadech Jana z Příbrami a celkové atmosféře na synodě *Chronicon Taboritarum*, s. 749.
- 199 Příbramův list z 21. července 1443 otiskl Z. Nejedlý v *Pramenech k synodám strany pražské a táborské*, s. 42–44, č. XX.

- 200 Trčkův list Oldřichovi z Rožmberka viz *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 268, č. 309, kde stojí „*cíl ku poli a den jsme sobě ku poli uložili*“. Trčkova sporu o propuštění jeho poddaných se dotkl i František MAREŠ ve své stati *Jan ze Srlína*, *Časopis Národního muzea* 76, 1902, s. 387–388.
- 201 K Pertoltově vpádu do Rakous *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 173, kde se uvádí, že „*hubili až právě k Viedni a mnoho škod lidem učinili*“.
- 202 Jednání mezi českými stavy a králem Fridrichem III. ve Vídni viz *AČ I*, s. 275–279, č. 13.
- 203 I. a II. odpověď krále Fridricha III. na české požadavky *tamtéž*. Dále R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 637.
- 204 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, s. 285, č. 329. Oldřich zde dne 18. listopadu 1443 sděluje: „*jakož mi píšete, že jedúc z Viedni, obeslali ste pana Ptáčka a s ním i s Trčků na Lipnici mluvili o sněm, toť velmi rád slyším*.“
- 205 Oldřichův list rádcům krále Fridricha darovaný editorkou do 3.–7. března 1444 v *Listáři a listináři II*, s. 309–312, č. 366, český překlad v *Království dvojího lidu*, ed. Petr Čornej, Praha 1989, s. 78–81.
- 206 *Tamtéž*.
- 207 Prameny k „tříkrálovému“ jednání na zemském sněmu viz *Položení mistra Jana z Rokycan a mistrů jiných v rozdílů s kněžími táborskými*, in: *Prameny k synodám strany pražské*, s. 56–95, z literatury A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 85. Použitá citace z *Staré letopisy české z rukopisu vratislavského*, s. 99.
- 208 *SLČ z rukopisu vratislavského*, s. 99. Z literatury A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 85.
- 209 R. URBÁNEK, *Věk poděbradský I*, s. 641–642.
- 210 O vypálení tvrze Práče *SLČ z rukopisu křížovnického*, s. 174.
- 211 Ke sporu o Bílkov *AČ IX*, s. 270 a *SLČ z rukopisu vratislavského*, s. 100.
- 212 Menhart z Hradce kvůli Bílkovu pohnal v roce 1447 Ptáčkovu vdovu k zemskému soudu do Brna – *Libri citationum et sententiarum III/1 (1417–1448)*, ed. Vintentius Brandl, Brunae 1878, s. 340, č. 218. Spor zůstal až do konce Menhartova života neurovnán, neboť ještě v létě 1452 „*...vidúci nebezpečnost života svého a nemo-húc pro dalekou desk dojíti*“, dala Anna Bílkov zapsat svému muži Jindřichovi z Michalovic – Státní oblastní archiv Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, fond: *Sbírka pergamenových listin*, č. 173.
- 213 Zmínky o těchto listech jsou v listu z kutnohorského sjezdu landfrýdů dne 30. 4. 1446, *AČ I*, s. 293, č. 19.
- 214 List Prokopa z Rabštejna Oldřichovi z Rožmberka daný ve Vídni dne 8. května 1444, *Listář a listinář II*, s. 344–347, č. 394.
- 215 O Haškově plánu navštívit na zpáteční cestě z Vídne Hynce Ptáčka – viz předchozí list Prokopa z Rabštejna, kde je ale zároveň upozornění na Haškovy obavy, že neuspěje: „*ale tak mi pravil (Hašek z Valdštejna), že oni, Ptáček a jiní, pro nic do Prahy nechtie jeti*“.
- 216 Rožmberkův list Švamberkovi z 21. června 1444 *Listář a listinář II*, s. 352, č. 409.
- 217 List Jana Zajímače z Kunštátu daný 12. července 1444 *tamtéž*, s. 357, č. 409. Jan si stěžoval, že se ho Oldřich dokonce pokusil zajmout a „*vytáhl jest na mě na pole s lidem svým*“, ale „*pánu bohu děkujíc, že jest jemu té pochvaly nedal na mnú*.“ Ještě dříve než Ptáčkovi poslal Zajímač podobnou stížnost radě Starého Města Pražského – *tamtéž*, s. 356, č. 408.

- 218 O Ptáčkově smrti informoval Přibík z Klenové ve svém listu z 10. září 1444, *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II, a AČ III*, s. 28, č. 241. Rudolf Urbánek sice v roce 1926 (*Husitský král*, s. 58) vyslovil myšlenku, že Ptáček „náhle umřel na nákazu morovou“, později se však k ní již nevracel.
- 219 *Aeneae Silvii Historica Bohemica*, s. 181; R. HECK, *Tabor i kandydatura jagiellońska w Czechach*, s. 145, J. MACEK, Jiří z Poděbrad, s. 44; Karel Vladislav ZAP, *Českomoravská kronika III*, Praha 1906, s. 32; A. DENIS, *Konec samostatnosti české I*. Praha 1932, s. 25.
- 220 R. URBÁNEK, *Husitský král*, s. 48.
- 221 W. W. TOMEK, *Základy starého místopisu pražského*, s. 169.
- 222 *Enee Silvii Piccolominei, postea Pii PP. II. De viris illustribus*, ed. A. van Heck, Roma 1991, s. 68.
- 223 AČ XXIX, s. 6–7.
- 224 *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526*, 1/2, s. 293, č. 1204.
- 225 *Tamtéž*, s. 427, č. 1836 a s. 526–527, č. 2288.
- 226 Text listiny Jana Sezemy z Rochova o špitálu v Polné viz AČ XXIX, s. 6–7.
- 227 A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 51–53; Jiří ÚLOVEC a kol.: *Rataje nad Sázavou. Hrad a zámek*. Praha 2004, s. 21–31; Tomáš DURDÍK, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Dodatky 2*, Praha. Libri 2005, s. 77–79.
- 228 A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 53–54. Jindřich LUTRÝN: *Rataje. Perla Posázaví*. Rataje nad Sázavou 1993, s. 24–25.
- 229 Kníže Viktorín prodává ratajské panství Bohuslavovi ze Švamberka, 1. červen 1486, AČ V, s. 535, č. 19.
- 230 Robert ŠIMŮNEK, *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách. Rožmberská doména 1418–1472*, Praha 2005, s. 71.
- 231 Tomáš ŠIMEK a kol.: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VI*; Praha 1989, Tomáš DURDÍK, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha 1999, s. 440–441; Miroslav PLAČEK, *Vývoj hradu v Polné – současné možnosti poznání*, VLH 25/2008, s. 12–13. L. JAN, *Polná. Od první písemné zprávy do počátku 17. století*. Polná, s. 33–35.
- 232 K. TURECKÝ, *Privilegia řeznického cechu v Polné*. Polensko I, č. 1, s. 13, s. 17. L. JAN, *Polná 1242–1992*, s. 33–39; *Registra decemarium papalium*, ed. W. W. Tomek, s. 52. K. KUČA, *Města a městečka*, s. 380.
- 233 Výčet z kupní smlouvy z 5. dubna 1356 – AČ XIV, s. 501–502, č. 10. Břetislav RÉRYCH neváhal uvést, že „doba pánů Ptáčků je pro jeho poddané dobou ustavičných válek. Od bitvy u Lipan byli Polenští poddaní v ohni válečném až do smrti svého pána a vůdce kališnické šlechty, ba ještě ani za správce nezletilé Žofie Ptáčkovy, Čabelického ze Soutic pokoje nemajíce“ – Polná. *Průvodce po městě a okolí*. Polná 1927, s. 39.
- 234 A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 165–166; T. DURDÍK, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, s. 460. K. KUČA, *Města a městečka*, s. 209–212.
- 235 T. ŠIMEK a kol., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VI*, Praha 1989. Text kupní smlouvy s uvedenou sumou je v PDZ II, s. 415–416.
- 236 *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526*, 1/2, s. 293, č. 1204.
- 237 F. HOFFMANN, *Jihlava v husitské revoluci*, s. 18 a s. 42. W. W. TOMEK, *Základy starého místopisu pražského I*, oddíl Nové Město, s. 114 a oddíl Hradčany, s. 173.

- O hradu a panství Bílkov srv. list Zdeňka ze Šternberka z roku 1459 – AČ IX, 309–312. Z literatury L. HOSÁK – M. ZEMEK a kol., *Hrady, zámky a tvrze I*, s. 30.
- 238 Často bývá této ženě omylem dáváno jméno Žofie, setkáme se s tím i v pracích W. W. Tomka, Josefa Macka i předního znalce poděbradské éry Rudolfa Urbánka. Původcem tohoto rozporu je zřejmě Bohuslav Balbín, který jméno Žofie převzal od druhé ženy knížete Viktorína Žofie Těšínské, kterou označil za matku nejstarší Viktorínovy dcery. Zajímavé je, že František Palacký s touto otázkou potíže neměl, mluví o Ptáčkově dceři Markétě. Na podporu tohoto tvrzení lze uvést minimálně dva argumenty. V dubnu 1475 kníže Viktorín při majetkovém řízení ve prospěch pánů z Hradce uvedl: „...*Jakož jsme měli právo po osvědčené kněžně Markétě, manželce naší milé, ku panství a zboží, třetině města Jindřichova Hradce, i k jeho příslušenství, tudíž i k hradu Bílkov a jeho příslušenství*“ – AČ V, s. 534–535, č. 19. A kdyby nestačil manžel, je tu svědectví dcery Johany, která se v roce 1488 postavila proti prodeji Polné s tím, že má „*po své mateři Markétě z Pirkštejna*“ k tomuto zboží stejné právo, jako její otec – PDZ II, s. 426. O Janovi Čabelickém jako o poručníkovi sirotků – AČ XXIX, s. 6–7.
- 239 O druhém sňatku Anny z Hradce Jan ze Smiřic v AČ III, s. 34, č. 51 „...*ted' pan Jindřich z Michalovic oženil se a pojal paní Ptáčkovú*“. O Jindřichově příslušnosti k poděbradskému bloku již v roce 1449 srv. Seznam stoupenců strany Poděbradské a Strakonické, *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka IV*, edd. Blažena Rynešová – Josef Pelikán, Praha 1954, s. 266, č. 374. K jeho diplomatickým aktivitám Rudolf URBÁNEK, *Věk poděbradský. České dějiny III/3*, Praha 1939, s. 114, 150 a 194. Z literatury k tomu nejnověji Zdeněk BERAN: *Poslední páni z Michalovic. Jan IV. († 1435/1436) a Jindřich II. († 1468)*, České Budějovice 2010, s. 81–82.
- 240 K požáru Ratají SLČ z rukopisu křížovnického, s. 206. Z literatury A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 55, odlišné datum uvádí Jindřich LUTRÝN, *Rataje. Perla Posázaví*, Praha 1993, s. 28–29.
- 241 Čabelického biografii zpracoval J. V. DOLENSKÝ, *Jan Čabelický ze Soutic*. In: Roční zpráva c.k. střední školy v Kutné Hoře 1888, s. 3–40. O jeho působení v úřadu nejvyššího mincmistra Jiří KEJŘ, *Právní život v husitské Kutné Hoře*, Praha 1958, s. 164, 169–170 a 172.
- 242 A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 55.
- 243 Viz jeho žádost purkmistrovi a radě města Jihlavy o vyslání materiální pomoci do ležení před Cornštejnem – SOKA Jihlava, *Archív města Jihlava do r. 1848, oddělení Listiny*, inv. č. 166. K Viktorínovi a jeho vztahu k Polné – viz potvrzení a rozšíření městských práv – SOKA Jihlava, *Archiv města Polná*, inv. č. 1. Detailní rozbor listiny podal Karel KŘESADLO, *Nejstarší polenské privilegium z roku 1479*, in: *500 let privilegia Viktorína z Kunštátu městu Polná*. Polná 1979, s. 3–10.
- 244 Výstižnou charakteristiku knížete Viktorína podal Radek Fukala v kapitole *Synové husitského krále*, in: Ondřej FELCMAN – Radek FUKALA a kol., *Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*. Praha 2008, s. 86–99.
- 245 Stefan GLOGOWSKI, *Potomci krále Jiřího z Poděbrad. Genealogie knížat z Minsterberka*. Ostrava 1989, s. 16–18.
- 246 K boji u Turnova a smrti Jindřicha z Michalovic nejpodrobněji vratislavský městský písař a kronikář Peter ESCHENLOER: *Geschichte der Stadt Breslau*, Teilband II. Ed. Günter Roth, Münster 2003, s. 721–723. O. FRANKENBERGER, *Husitské*

válečnictví, s. 86–92 a Josef Vítězslav ŠIMÁK, *Příběhy města Turnova nad Jizerou I*, Turnov 1903, s. 52–54.

247 S. GLOGOWSKI, *Potomci krále Jiřího*, s. 18.

248 Dne 23. prosince 1479 vydal Matyáš Korvín v Budíně listinu, kterou Viktorína, titulovaného kníže minsterberské a opavské, propustil ze všech závazků a navíc výslovně uvedl, že knížeti vrací hrad Rataje a všecko právo, které mu na tom hradě příslušelo a jež mu byl Viktorín nucen před časem dát do zástavy. Text listiny je v AČ I, s. 310, č. 8.

249 Výnos ubrmanů ve věci Ratají nad Sázavou AČ I, s. 311–313, č. 10. Ke sporu s Hynkem o Rataje AČ I, s. 314–315, č. 11 a jejich prodeji Bohuslavovi ze Švamberka PDZ II, s. 422–423, č. 67.

250 Výnos rozsudců v komplikovaném sporu o Ronov a Polnou viz PDZ II, s. 426.

251 S. GLOGOWSKI, *Potomci krále Jiřího z Poděbrad*, s. 10.

252 R. URBÁNEK, *Husitský král*, s. 65.